

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 4 juni – 10:30 uur d.d. 5 juni

5.1.2e

Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Werknemers in slachthuizen Nertsen(fokkers) Terminaal zieken 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Sportbonden Zorgverzekeraars FNV 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Milieu-activisten Data-experts

Samenvatting

- Nederland kampt nu honderd dagen lang met het coronavirus, zo melden media.
- De 'knetterende conversatie' tussen Halsema en Grapperhaus via Whatsapp houdt de gemoederen bezig. Gistermiddag worden de appjes (ook in het Kamerdebat) volop geanalyseerd. Vandaag plaatst de 'T' een aantal appjes pontificaal of de voorpagina, boven de kop: 'Geen ruggespraak'. Op de voorpagina van AD prijkt Halsema's appje: 'Wat is dit nou?'
- Op de voorpagina van Trouw lezen we dat de medische handschoen 'op rantsoen' is. Volgens de krant raken handschoenen die nodig zijn in de zorg op. 'De import ervan gaat moeizaam, zelf produceren lukt niet.'
- Meer terminaal zieken kiezen ervoor om thuis te overlijden dan vóór de coronacrisis. Dat komt onder andere door strenge, maar noodzakelijke bezoekregelingen van hospices, denken koepelorganisatie VPTZ Nederland en Associatie Hospicezorg Nederland. Daardoor staan in Nederland zo'n 250 bedden leeg, terwijl er wel zorg beschikbaar is. Wie voor een hospice kiest, kan voor 'schrijnende' keuzes komen te staan, vertelt Jaap Gootjes van de Associatie Hospicezorg Nederland. "Een gast moet kiezen wie wel of niet mag langskomen. Zo sprak ik iemand met tien kinderen, terwijl er maar drie op bezoek mochten."
- De landelijke GGD laat weten niet alle slachthuizen te bezoeken, aldus Brabants Dagblad. "We gaan ter plaatse als er signalen zijn dat ergens meerdere mensen klachten hebben. Maar er is geen specifiek beleid voor de vleesverwerkende sector", aldus de GGD.
- Kritiek op de arbeidsomstandigheden in de vleesindustrie houdt aan en komt nu ook van getroffenen en betrokkenen zelf. Gisteren demonstreerde een groepje arbeidsdemonstranten bij een slachthuis van Vion in Boxtel. "Vlees is belangrijker dan mensen en hun leven", staat onder meer op protestborden. Volgens demonstrant Marcelina (dochter van twee medewerkers) wordt binnen de muren van het vleesverwerkingsbedrijf nog steeds niet voldoende rekening gehouden met de coronamaatregelen. "Het bedrijf heeft heel lang geheim gehouden dat er corona heerste. Zelfs toen een van de medewerkers overleed. [...] Mensen zeggen niets omdat ze bang zijn dat ze worden ontslagen." FNV hekelt de gang van zaken en zet vraagtekens bij de toekomst van slachterijen: "De vleessector komt overall mee weg, maar hoe houdbaar is dit nog?" Een woordvoerder van Vion legt uit dat er allerlei aanpassingen zijn doorgevoerd, maar Vion wil Omroep Brabant niet binnenlaten om dat te laten zien.
- Na signalen over naderende milieuactivisten richting een aantal nertsenfokkerijen in Landhorst, heeft de politie de omgeving extra goed in de gaten gehouden. Burgermeester Michiel van Veen van Gemert-Bakel noemt de acties 'zorgwekkend'. "Maar we zijn op alles voorbereid."

Karakterisering berichtgeving

- De 'knetterende conversatie' tussen Halsema en Grapperhaus via Whatsapp houdt de gemoederen bezig. Gistermiddag worden de appjes volop geanalyseerd.
- Versillende media koppen gistermiddag dat er veel nieuwe coronabesmettingen zijn gevonden door massaal te testen. 'Het extra testen van iedere burger met verkoudheidsklachten leidt tot een duidelijke toename van het aantal geregistreerde besmettingen,' zo schrijft bijvoorbeeld de Volkskrant.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)
Slachtofferaantallen

- Momenteel liggen nog 113 Nederlandse coronapatiënten op de intensive care, 3 minder dan een dag eerder. Dat heeft het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS) donderdag bekendgemaakt.
- Bij middelbare school Vak College Zuidrand in Rotterdam is een medewerker besmet. Hoewel de GGD niet het advies heeft gegeven om de school te sluiten, heeft de directie dat wel besloten.

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Op de social kanalen van minister De Jonge komen zorgen binnen van mensen die gebruik maken van een reserveringssysteem: "dit tast mijn gevoel van privacy aan". Boosheid over het niet mogen meenemen van een scootmobiel als het Valys-vervoer weer opstart.
- Op de kanalen van minister Van Rijn een vraag over de PBM in Vianen: "kunnen die niet beter worden verdeeld?"
- Op de corporate VWS-kanalen zorgen over de betrouwbaarheid van coronavaccins: "zijn die wel betrouwbaar als hij er snel gaat komen?"

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

Ruimen van nertsen

- Het ruimen van nertsenhoudertijen met besmette dieren kan vrijdag nog niet beginnen, zoals aanvankelijk de bedoeling was. *Animal Rights* maakt bezwaar en vroeg de voorzieningenrechter van het *College van Beroep voor het bedrijfsleven (Cbb)* om de ruiming te schorsen. De zaak dient maandag in het Paleis van Justitie in Den Haag. Het is niet mogelijk dit eerder te doen. Daarom heeft de voorzieningenrechter de ruiming voorlopig enkele dagen verboden.

Sport

- De *Japanse politicus Toshiaki Endo* zegt dat in het voorjaar van 2021 duidelijk moet worden of de Olympische Spelen door kunnen gaan.
- ANP blikk vooruit op het reddingsplan dat de KNVB vandaag zal overhandigen aan het Kabinet. De clubs vertellen in het zogenoemde Deltaplan vooral wat ze zelf doen om te overleven. Daarnaast vragen ze om overheidssteun. De hoogte van dat bedrag is afhankelijk van of het nieuwe seizoen half september kan beginnen en wanneer er weer toeschouwers welkom zijn in stadions.
- *Gerard Dielessen, directeur van NOC*NSF* zei donderdag: "Ik heb de verzekering van VWS dat ook binnensporten straks worden meegenomen als definitief bekend wordt wat er na 1 juli mag." De openstelling voor binnensporten geldt onder meer ook voor de klim- en bergsport, tafeltennis en badminton. "Sport is niet belangrijker dan de volksgezondheid, maar sport levert wel een belangrijke bijdrage aan een gezonde samenleving", stelde Dielessen die met NOC*NSF continu bekijkt wat er binnen de grenzen van de coronamaatregelen mogelijk is om de samenleving weer aan het sporten te krijgen. De grootste uitdaging daarin zijn wedstrijden met publiek, die onder evenementen vallen en dus tot 1 september niet mogelijk zijn en wellicht langer.
- Mensen zijn gedurende de lockdown veel vaker gaan bewegen dan voor de uitbraak van het virus, meldt de *wereldatletiekbond World Athletics*. 88% van de mensen die normaal iets van 1 à 2 keer per week aan sport deden, zijn dat 2 tot 3 keer per week gaan doen. World Athletics baseert zich op een onderzoek van het platform RunRepeat. Dat ondervroeg 12.913 mensen uit 139 verschillende landen over hun fysieke activiteit gedurende de tweede helft van maart tijdens de coronacrisis. De toename van de lichaamsbeweging is vooral groot bij de mensen die voor de crisis niet bijzonder actief waren.

Overig

- Ziekenhuizen en zorgverzekeraars onderhandelen al weken over de rekening van de coronazorg. Ziekenhuizen hebben veel extra kosten gemaakt en zien tegelijkertijd hun inkomsten uit de reguliere zorg teruglopen. *Gezondheidseconoom Wim Groot* zegt dat extra kosten die bij verzekerden neergelegd worden, zullen oplopen tot ongeveer €250 per jaar.
- Drie auteurs hebben een artikel ingetrokken dat wereldwijd leidde tot zorgen over de veiligheid van het middel hydroxychloroquine. Ze schreven eerder in het gezaghebbende medische vakblad *The Lancet* dat de kans op overlijden bij patiënten met Covid-19 kan toenemen als ze ook hydroxychloroquine krijgen. De schrijvers zeggen nu dat ze zich zorgen maken over de kwaliteit van de data die ze hebben gebruikt. Ze stellen dat de gegevens zijn aangeleverd door het bedrijf Surgisphere. Dat zou nu weigeren de volledige datasets beschikbaar te stellen en daardoor konden de onderzoeksresultaten niet worden getoetst. Een van de auteurs, *Surgisphere-topman Sapan Desai*, sloot zich niet aan bij de intrekking.
- De gemeente Den Haag loopt dit jaar waarschijnlijk 81 tot 131 miljoen euro schade op door de coronacrisis. De schade volgend jaar zal vermoedelijk uitkomen tussen de 39 en 71 miljoen euro. Dat schat het stadsbestuur. De Rijksoverheid stelt ruim een half miljard euro beschikbaar om gemeenten, provincies en waterschappen te helpen. Den Haag noemt dat "een goede eerste stap" maar wil dat er meer stappen

volgen. Volgens de hofstad moeten de komende tijd waarschijnlijk "ingrijpende beslissingen" worden genomen. De gemeente komt namelijk al geld tekort op jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- De zorg kampt nog steeds met tekorten aan beschermende hulpmiddelen. Mondkapjes zijn er inmiddels genoeg, nu zijn het (wegwerp)handschoenen waar er te weinig van zijn. De import vanuit Azië komt moeizaam op gang. Ruim een half miljard handschoenen heeft het LCH in bestelling bij fabrieken in voornamelijk Maleisië. Maar in de distributiecentra van het LCH liggen slechts een paar miljoen handschoenen op voorraad, amper genoeg voor een halve week. En dus staan handschoenen op rantsoen. Zorgorganisaties die tien dozen bestellen, krijgen er bijvoorbeeld maar twee. "We kijken of een bestelling acceptabel is en leveren niet meer dan nodig is voor enkele weken", erkende *Alex van der Putten* deze week tijdens een rondleiding in een distributiecentrum van het LCH. Vooral vertegenwoordigers van koepels van de langdurige zorg, zoals thuis- en ouderenzorg, melden dat er onder hun leden een gebrek is aan handschoenen. Voor handschoenen kunnen we niet rekenen op de productie in eigen land. Daarvoor zijn zulke grote fabrieken nodig dat het opzetten van een productielijn in Nederland op korte termijn onhaalbaar is. Intussen gaan veel handschoenen verloren voor de zorg omdat jan en alleman ze zijn gaan gebruiken. Dat voegt niets toe, stellen bijvoorbeeld de Wereldgezondheidsorganisatie en het RIVM. Ook nu er veel minder coronapatiënten in ziekenhuizen liggen, blijft de handschoen een veelgebruikt beschermingsmiddel.

Melding over mogelijke acties bij nertsenfokkerijen

- Nertsenfokkerijen zijn donderdagavond extra in de gaten gehouden na een melding over mogelijke acties. De politie rukte uit vanwege een melding van een demonstratie aan de Klotweg in Landhorst waar vier nertsenfokkerijen liggen. De weg werd afgezet. Uiteindelijk werden hier echter geen actievoerders gezien, aldus de politie. De politie bewaakt donderdagavond de achterzijde van een nertsenfokkerij. Volgens Omroep Brabant hadden *Bont voor Dieren* en *Animal Rights* eerder aangegeven dat er openbare demonstraties zouden komen tegen de genomen maatregelen tegen besmette nertsenfokkerijen. Het is niet duidelijk of de eventuele acties van donderdagavond hier iets mee te maken hebben.
- Volgens *burgemeester Michiel van Veen van Gemert-Bakel* is er geen 'concreet beeld van eventuele acties'. "Ik kan hier in elk geval niet vertellen of het gaat om 2 of 150 personen." Hij noemt de acties 'zorgwekkend en verontrustend dat het wellicht zou kunnen gebeuren'. "Maar we zijn op alles voorbereid." Iets voor zeven uur donderdagavond werd melding gemaakt van een demonstratie aan de Klotweg in Landhorst.
- "...vanmiddag zijn in Deurne mensen van *Animal Rights* gespot. Dat heeft de zaak extra op scherp gezet. De ongerustheid sloeg toe." Veel mensen kwamen een kijkje nemen, aldus onze verslaggever ter plaatse. Ook meerdere politiewagens kwamen ter plekke. Boeren zouden ook onderweg zijn naar Landhorst om de weg af te zetten. Omwoners hadden dit al gedaan. Ze verwachten dat er nu geen demonstranten meer durven te komen omdat alles nu is afgezet.

Lege bedden in hospices

- Nu het aantal coronabesmettingen daalt, heropenen hospices die tijdelijk gesloten werden hun deuren. Maar een aantal zieken blijft weg, omdat de bezoekerregelingen nog steeds streng zijn. Meer terminaal zieken kiezen ervoor thuis te overlijden dan vóór de crisis. Dat komt onder andere door strenge, maar noodzakelijke bezoekerregelingen, denken *koepelorganisatie VPTZ Nederland* en *Associatie Hospicezorg Nederland*. Daardoor staan in Nederland zo'n 250 bedden leeg, terwijl er wel zorg beschikbaar is. In de meeste hospices mag sinds de coronacrisis maar een beperkt aantal bezoekers langskomen. Hoeveel precies bepalen de organisaties zelf, omdat de RIVM voor hen geen specifieke richtlijnen heeft opgesteld.
- "Veel hospices hanteren de regel van twee tot vier bezoekers per dag, in veel gevallen dezelfde personen", vertelt *Jaap Gootjes van de Associatie Hospicezorg Nederland*. "De beperkingen zijn nodig om risico's te verkleinen, maar we denken dat die regeling families in sommige gevallen afschrikt. Ze overwegen een gezinslid dan thuis te houden. Ook gaan er volgens VPTZ minder mensen naar een hospice omdat familie sinds de coronacrisis vaker de rol van mantelzorger op zich neemt. Er zijn sinds de crisis ook zogeheten covid-hospices, benadrukt Gootjes, die juist 'erg druk' zijn. Wie voor een hospice kiest, kan voor 'schrijnende' keuzes komen te staan, vertelt het bestuurslid. "Een gast moet kiezen wie wel of niet mag langskomen. Zo sprak ik iemand met tien kinderen, terwijl er maar drie op bezoek mochten."
- "Zij zijn nu immers vaker thuis", zegt *Fleur Imming van de koepelorganisatie*. "Dat is in principe positief, maar we zien ook dat mantelzorgers het lastig vinden om hun grenzen aan te geven. Ze vragen ons niet om hulp, terwijl onze vrijwilligers de familie juist kunnen ontlasten."

- "Dat aantal [lege bedden] is opvallend, omdat in maart in sommige hospices nog een wachtlijst was", vertelt *zorgconsultant Erik Eijrond*, die de gegevens verzamelt. "Dat kwam deels vanwege de sluiting van een aantal hospices." Op 8 april waren minstens 27 van de 250 hospices in Nederland dicht, uit angst voor een uitbraak of door een gebrek aan vrijwilligers. Nu het aantal besmettingen daalt, zijn ook de meeste voorheen gesloten hospices weer open. "Maar het lijkt dat zieken de weg erheen niet altijd meer vinden", zegt Eijrond.
- "Het is ongelooflijk zoeken", beaamt *Fleur Imming van VPTZ*. "Hospices zijn er om nabijheid te creëren bij de gasten en bezoekers. Maar tegelijkertijd moet je kijken naar de context: er is kans op besmettingsgevaar. Een aantal hospices heeft de deuren tijdelijk moeten sluiten uit angst voor corona. Met deze regels willen we voorkomen dat dit nog eens gebeurt." De versoepelingen van 1 juni spelen voor hospices een kleine rol, vertelt Imming. "De anderhalvemeterregels blijven grotendeels in stand", zegt ze. "Dus de fysieke nabijheid die hospices willen bieden, blijft onmogelijk. Dat zal pas veranderen als er een vaccin is, ben ik bang."

Aantal sportende kinderen gedaald

- "Sportende kinderen drastisch gedaald door coronacrisis: Schrikwekkende cijfers", kopt De Telegraaf. Bij de presentatie van het rapport 'Zo sport Nederland, Trends en ontwikkelingen in sportdeelname (2013-2019)' vertelt NOC*NSF-voorzitter Anneke van Zanen-Nieberg dat de coronacrisis heeft geleid tot een enorme terugval in het aantal kinderen dat aan sport doet. Waar in april 2019 nog 85% van de 5- tot 12-jarigen nog wekelijks aan sport deed, was dat dit jaar in dezelfde maand nog slechts 35 procent.. "Als ik die cijfers op me in laat werken, dan slaat de schrik me om het hart. Het gaat in cijfers om 1,3 miljoen sportende kinderen tegen nu 500.000 (...) Laat het terugkomen in de verkiezingsprogramma's. We zijn het aan alle kinderen verplicht om ze op te laten groeien met sport en bewegen, onder passende voorwaarden natuurlijk."

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokken?

Slachthuizen

- Terwijl het aantal coronabesmettingen in slachterijen over de hele wereld opzien baart, wordt personeel lang niet overal getest. De landelijke GGD laat weten niet alle slachthuizen te bezoeken. Dat meldt het Brabants Dagblad. *Minister Schouten*, de vakbonden én de branche zelf hadden daar wel om gevraagd. Een deel van de slachthuizen blijft hierdoor voorlopig buiten beeld. De *GGD Hart voor Brabant* laat bijvoorbeeld weten alleen bij Vion in Boxtel een steekproef te hebben gedaan. Dat betekent dat andere slachterijen, zoals Vion in Tilburg en Vitelco in Den Bosch niet bezocht zijn. "Het is de vraag of we dat gaan doen. Dat hangt mede af van overleg met het ministerie", aldus een woordvoerder tegen de krant. Over de hele wereld zijn onder slachterijpersoneel grote aantallen besmettingen aangetroffen. In Nederland gebeurde dat onder meer in Helmond en Boxtel, waar in beide gevallen 17 procent van de geteste medewerkers het coronavirus had.
- Een *woordvoerder van de landelijke GGD-koepel* stelt expliciet dat niet alle slachthuizen getest gaan worden. "We gaan ter plaatse als er signalen zijn dat ergens meerdere mensen klachten hebben. Maar er is geen specifiek beleid voor de vleesverwerkende sector."
- 'Arbeidsmigranten eisen dat Vion zich aan de coronaregels houdt: 'Wij willen werken maar wel veilig' kopt Omroep Brabant. Een groepje arbeidsmigranten staat donderdagmiddag te demonstreren bij vleesverwerker Vion aan het Boseind in Boxtel. De demonstranten houden borden op met verschillende teksten die aangeven dat zij het niet eens zijn met de arbeidsomstandigheden. 'Vion werkkamp', 'Wij laten ons niet vermoorden', 'Vlees is belangrijker dan mensen en hun leven' en 'Wij willen werken maar wel veilig', staat onder meer te lezen op de borden die de demonstranten vasthouden. Ze staan bij de poort van het bedrijf. Vleesverwerkingsbedrijven zijn de afgelopen tijd veel in het nieuws omdat ze een besmettingshaard van corona blijken te zijn en de bedrijven zich niet goed aan de coronaregels houden. Zo moest van Rooi Meat in Helmond sluiten nadat 21 van de 130 geteste medewerkers corona bleken te hebben. Een afdeling van Vion in het Gelderse Groenloo moest ook dicht, onder meer omdat de medewerkers van het bedrijf te dicht bij elkaar in busjes naar hun werk werden gebracht. Ook bij Vion in Boxtel zijn medewerkers besmet, maar die locatie kon vooralsnog openblijven.

Betekenisgeving

Welke emoties, waardeordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- Critici vinden dat de dagelijkse coronacijfers veel fouten bevatten. 'Daar kunnen slecht onderbouwde beslissingen uit voortkomen', zo valt vandaag te lezen in FD. Het beheer van de coronacijfers is *Cint Kortmann, eigenaar van softwarebedrijf Quant Base*, 'een doorn in het oog'. '...hoeveel mensen met corona

gisteren zijn overleden is de volgende dag onduidelijk. Dagelijks plukt hij de dagelijkse statistieken van de RIVM-website, om ze vervolgens te combineren met andere cijfers (zoals het aantal IC-opnames). Maar continu komt Kortmann fouten tegen, die een dag later weer worden gecorrigeerd. "Het is heel moeilijk om op basis hiervan berekeningen te maken", klaagt de ondernemer. Het RIVM zou volgens hem minder met 'de hand moeten werken'. Ook Bert Slagter, oprichter van softwarebedrijf Procurios denkt dat het beter kan. De informatie van het RIVM is nu nog behoorlijk versnipperd. De data mogen wat Slagter betreft ook actueler zijn. Piet Stam, gezondheidseconoom bij Equalis, maakt zich minder zorgen om de betrouwbaarheid van de data. "Het is, zoals het kabinet beschrijft, beslissen op basis van het zicht in de achteruitkijkspiegel." Volgens FD verschillen deskundigen van mening over hoe nadrukkelijk de dashboards vooraf uitgewerkt moeten zijn. Aan de ene kant is er een stroming met daarin privacyorganisaties als Bits of Freedom, die vindt dat vooraf volledig moet worden uitgewerkt welke vragen met het dashboard moeten worden beantwoord en wie op basis van de analyses beslissingen gaat nemen. Ook de Europese privacywet AVG gaat van deze richting uit. Piet Stam van Equalis kan zich goed in die stroming vinden. Een gedetailleerd plan vooraf maakt de analyse zelf overzichtelijker. Bovendien helpt het om vooraf te discussiëren of de te verzamelen gegevens niet te veel één type richting opkijken. Andere data-analisten, zoals Slagter, vinden juist dat mogelijk relevante data waarvan de privacy gewaarborgd is zo veel mogelijk beschikbaar moeten zijn.

- Enkele intensivisten van het Radboudumc stellen in NRC dat het een verkeerde strategie is op meer IC-capaciteit in te zetten. "Er zijn tot nu toe in Nederland bijna 3.000 patiënten met corona opgenomen op de IC, van wie de helft 60 jaar of ouder. Ongeveer tweederde van deze patiëntgroep heeft het overleefd. De (eerste) piek is achter de rug. Het is nu van groot belang na te denken over de te volgen strategie bij een eventuele tweede golf van ernstig zieke coronapatiënten. Gupta Strategists hebben berekend dat we 13 tot 21 duizend gezonde levensjaren hebben gewonnen door de Covid-zorg op de IC. Het uitstellen van de reguliere zorg tijdens deze crisis kostte onze maatschappij mogelijk 65 á 100.000 gezonde levensjaren. Dit is vier tot vijf keer zoveel. (...) Onderzoek laat zien dat een economische crisis op de lange termijn negatieve gezondheidsconsequenties heeft. De gezondheidswinst van de coronazorg moet worden afgezet tegen de gezondheidsschade van het uitstellen van reguliere zorg en de gezondheidsschade ten gevolge van de (aankomende) economische crisis. Een nieuwe strategie lijkt onontkoombaar, anders is de kans reëel dat we in de toekomst niet ten onder gaan aan het Covid-19-virus, maar aan onze reactie erop. De intensivisten pleiten ook voor meer sturing op preventie. "Op tijd naar bed, regelmatig sporten, het gebruik van alcohol beperken, niet roken en gezond eten zijn eenvoudige maatregelen die de weerstand tegen het virus waarschijnlijk kunnen verhogen. Net als afstand houden, contact beperken en regelmatig handen wassen vraagt ook dit om stevige discipline."
- Met man en macht wordt gewerkt aan een plan waardoor competities en wedstrijden vanaf 1 september weer mogelijk zijn, zo schrijft De Telegraaf in een verslag de NOC*NSF-bijeenkomst op Papendal. Volgens de krant heeft de coronacrisis de breedtesport 'zwaar getroffen', al is de ramp dankzij diverse steunmaatregelen van het kabinet te overzien. "Maar als op 1 september de sport niet helemaal open kan, hebben we echt een probleem", zegt Gerard Dielessen, algemeen directeur NOC*NSF. Daarbij heeft hij het niet alleen over financiële stroppen door ledenverlies en het vertrek van sponsors, maar ook over de toegenomen bewegingsarmoede. Voorzitter Anneke van Zanen-Niebeek vult aan: "Sporten en bewegen is toch het beste medicijn in de strijd tegen het virus." De krant schrijft dat het lamleggen van de sport niet zo ingewikkeld was, maar dat een veilige hervatting gecompliceerd is. Een goed plan vanuit de sportwereld is daarbij essentieel, want de boodschap van de overheid is duidelijk: 'Zonder plan blijf je dicht'. "We doen een beroep op het aanpassingsvermogen van de verenigingen", zegt Dielessen. "Wellicht moeten we voorlopig meer lokaal of regionaal tegen elkaar sporten en nog niet te ver weg willen..." Juist voor de jeugd zou het goed zijn wanneer er deze zomer bij de clubs kan worden gesport. Vanaf 1 juli kunnen hoogstwaarschijnlijk ook de sportkantines open, waardoor de verenigingskas een beetje kan worden gespekt en het verenigingsleven weer wat kan opbloeien. "Maar niet hossen en geen feesten of partijen", klinkt het stellig in NOC*NSF-kringen.
- Vicevoorzitter van de FNV Kitty Jong reageert op het nieuws dat zorgprofessionals nu zelf mogen beslissen over het gebruik van PBM's: "Ik ben daar blij mee, maar dat het sneller had gekund en gemoeten, laat dat duidelijk zijn. Elke dag onbeschermd werken, was er eentje teveel. [...] Het is ongehoord dat zorgpersoneel nog steeds zonder beschermingsmiddelen moet werken en daarmee coronabesmetting riskeert. Werkgevers verschuilen zich achter de onduidelijke richtlijnen van het RIVM. Vandaag komt daar met deze handreiking een einde aan". Weigeren mag nu niet meer, aldus de bond.

- *Koninklijke Horeca Nederland* wil niet dat van klanten wordt geëist dat ze hun naam en telefoonnummer delen met de GGD bij het maken van een reservering. KHN is wel bereid met minister De Jonge te praten over zijn plan die gegevens te delen. "We willen hierbij wel vooropstellen dat privacy en veiligheid van de opslag van gegevens van de gast voorop moeten staan. Het mag geen eis bij reserveren worden", zegt een woordvoerder van KHN. "Er zijn op dit moment geen formele vereisten aan de reservering voor binnen in de horeca. Het mag immers geen inbreuk op de privacy worden." Als de klant het niet wil, mag dat geen gevolgen hebben voor de reservering. Dat iemand niet ineens zijn tafeltje kwijt is."

Open houden slachthuis Vion in Boxtel

- *Bestuurder John Klijn van vakbond FNV* is van alle Vion-slachterijen nog het meest te spreken over de vestiging in Groenlo, maar heeft hij twijfels over de aangescherpte gezondheidstesten voor de werknemers. 'En het zwakke punt blijft de huisvesting van de arbeidsmigranten', zegt Klijn. Volgens Klijn hebben de aangescherpte gezondheidscontroles niet veel zin. "Elke migrant die voor een rit van anderhalf uur in de bus stapt heeft op dat moment besloten niet ziek te zijn. Als hij bij aankomst een vraag met 'ja' beantwoordt zit hij de rest van de dag in de kantine. Dat is de dagelijkse praktijk. Nu heeft Vion in Groenlo nog relatief veel vast personeel. Dat noem ik de ouwe hap die probeert te overleven richting pensioen." In Groenlo zijn tussenschotten van plexiglas en is er toezicht op het wassen van de handen. "Bij Vion komt Groenlo het beste uit de test wat betreft de maatregelen tegen corona. Ik wist dat Apeldoorn het in dat opzicht minder deed en Boxtel... Ik begrijp niets van de mysterieuze wegen die de GGD bewandelt." De hoofdvestiging in Boxtel, met 1.900 werknemers de grootste van Vion, is ondanks besmettingsgevallen namelijk wel open gebleven. 'En nu wordt er een tweede groep getest, maar dat zijn mensen die zes, zeven weken thuis zijn geweest. Dat heeft geen zin, dat is het doelbewust beïnvloeden van de testen.' Klijn hekkelt ook de zijns inziens aanstaande maatregelen door de *VOC (Centrale Organisatie voor de Vleessector)*. "Dan gaan ze investeren in veilige looproutes voor de mensen van de NVWA en de bandkeurders. De rest kan doodvallen. Schouten gaat daarin mee, maar als minister mag je best een bredere visie hebben, vind ik." Hij plaatst vraagtekens bij de toekomst van de slachterijen in Nederland. "De vleessector komt overal mee weg, maar hoe houdbaar is dit nog? Vion kan alleen maar wegglijken, maar er komt een keer een moment van: wat hebben we hier als Nederland nog aan? Elke baan van een Nederlander die stopt wordt ingenomen door een migrant en het vlees is voor de export."
- Samen met haar broer, haar neef en een andere medewerker staat *Marcelina* donderdagmiddag bij de poort van Vion om te demonstreren. Ze is boos. Haar ouders werken bij Vion in Boxtel en doen dat volgens haar onder onveilige omstandigheden. Volgens de Poolse vrouw wordt binnen de muren van het vleesverwerkingsbedrijf nog steeds niet voldoende rekening gehouden met de coronamaatregelen. "Mijn ouders zijn heel erg bang." Haar neef zou zijn ontslagen omdat hij koorts had en niet wilde komen werken. "Er is heel veel bezorgdheid onder het personeel", vertelt Marcelina zichtbaar aangeslagen. "Het bedrijf heeft heel lang geheim gehouden dat er corona heerste. Zelfs toen een van de medewerkers overleed." "Binnen houdt niemand anderhalve meter afstand. Het vlees gaat te snel op de band om die afstand te houden. Er draagt ook niemand een mondkapje en niemand doet er wat aan. Mensen zeggen niets omdat ze bang zijn dat ze worden ontslagen." Ondanks de aanpassingen die Vion heeft ingevoerd voelen medewerkers zich niet veilig, meent Marcelina. "Ze zeggen dat je thuis mag blijven als je ziek bent, maar mijn neef was ziek en moest toch komen. Omdat hij niet kwam is hij ontslagen." Wat precies de waarheid is achter het verhaal van het ontslag, blijft in het midden.
- "Bij binnenkomst is er een gezondheidscheck. Iedereen moet een formulier invullen", zegt *David Gribnau namens Vion*. "Dat is in hun eigen taal en er is een tolk aanwezig." Volgens Gribnau moeten medewerkers naar huis als er twijfel is over hun gezondheid. Ook zouden er binnen allerlei aanpassingen zijn doorgevoerd, wordt er dagelijks op grote schaal gereinigd en gedesinfecteerd en worden medewerkers niet meer in te kleine busjes vervoerd. "Alles gaat in overleg met het RIVM en de GGD." Gribnau kan niet ingaan op individuele gevallen. Ook wil Vion Omroep Brabant op dit moment nog niet binnenlaten om te zien hoe de coronamaatregelen bij het bedrijf worden gehandhaafd.

Ouderen

- Volgens ouderenorganisaties is er te weinig aandacht voor thuiswonende ouderen die via thuiszorg hulp krijgen. *ANBO-directeur Liane den Haan* stelt dat er veel vragen bij die ouderen leveren. Bij haar organisatie zijn tot nu toe 7.000 telefoontjes binnengekomen. Veel mensen begrijpen niet dat de thuiszorg wel mag langskomen (en dan vaak geen beschermingsmiddelen heeft), terwijl dierbaren als kinderen en kleinkinderen eigenlijk niet welkom zijn. Daardoor ligt sociaal isolement op de loer, betoogde Den Haan.

- Uit een steekproef van De Telegraaf zou blijken dat veel horecazaken senioren, chronisch zieken en corpulente personen vragen om het terras of restaurant voorlopig nog te mijden. De ANBO noemt het verkapte toegangsverbod voor zijn achterban 'onacceptabel'. ANBO-directeur Liane den Haan is woest. "Dit is niet de bedoeling en mag absoluut niet. Ik vind het onvoorstelbaar en onacceptabel dat horecagelegenheden op deze manier ouderen uitsluiten van een gezellig bezoek aan een terras of een restaurant." ANBO roept senioren op om hun klachten te melden. "Senioren die reikhalzend hebben uitgekeken naar de heropening van de horeca afgelopen maandag spuwen hun gal op sociale media," schrijft de krant. "Zo wordt er zelfs opgeroepen tot een heuse boycot." Een woordvoester van het betreffende restaurant reageert: "Er is totaal geen begrip voor onze situatie. Wij merken dat met name senioren er totaal lak aan hebben en denken dat alles weer kan. Wij zullen niemand weigeren, maar doen een beroep op het gezonde verstand van onze bezoekers. Gastvrijheid is voor ons het allerbelangrijkste maar wij moeten ons aan de richtlijnen van het RIVM houden."

Ruimen van nertsens

- Nertsenfokkers in Oost-Brabant en Noord-Limburg leggen zich neer bij de ruiming van hun bedrijven vanwege aangetroffen besmettingen met het coronavirus. "We zullen ons niet verzetten, omdat ook wij niet weten wat het virus op de langere termijn doet. We zijn geen virologen", zegt directeur *Wim Verhagen van de Nederlandse Federatie van Edelpelsdierenhouder (NFE)*. Het is een rigoureuze maatregel, zegt Verhagen. "Het besluit om te ruimen komt hard aan bij deze ondernemers. Dit gaat niet zonder emoties, want voor deze ondernemers is de fokkerij hun levenswerk. Maar wij begrijpen dat het ministerie geen risico's wil nemen met het oog op de volksgezondheid, ook al zien wij dat veel nertsens niet ziek zijn." De NFE suggereert de nertsens te gebruiken voor verder onderzoek. "Omdat veel nog niet bekend is over het virus, kan het interessant zijn de dieren wat langer te volgen. Bijvoorbeeld om te kijken hoe lang het duurt voordat het is uitgedoofd. Wellicht levert het informatie op die ook belangwekkend is voor de werking van het virus bij mensen. Maar we snappen de overwegingen van het ministerie", zegt de directeur.
- Over een mogelijke stoppersregeling zegt *Martijn Pijnenburg, voorzitter van de LTO-vakgroep edelpelsdieren*: "Het is moeilijk om daarop vooruit te lopen, alles hangt af van de inhoud van een eventuele regeling. Zoals alle ondernemers maken ook nertsenshouders een rekensommetje. Als het echt mogelijk wordt om op een acceptabele manier te stoppen, sluit ik niet uit dat er veel interesse is. Als de regeling onvoldoende soelaas biedt, is de kans groot dat ze doorgaan met hun bedrijf. De markt kan snel veranderen. Wij willen daar graag met het ministerie over in overleg." Volgens Pijnenburg speelt niet alleen het financiële aspect een rol. "Ik merk dagelijks dat de impact van het coronavirus groot is. Het risico dat je als ondernemer besmet kunt raken via de dieren, dat doet iets met mensen."
- *Erwin Vermeulen van Animal Rights* is opgetogen over het opschorten van de ruiming. "Er zit volgens ons geen wetenschappelijke onderbouwing in de Kamerbrief, daarom denken we dat we een sterke zaak hebben. We hopen natuurlijk dat de dieren helemaal niet geruimd gaan worden."